

Voorstel aan de gemeenteraad

Regioplan Maatschappelijke Opvang/ Beschermd Wonen Utrecht-stad en Transformatiemiddelen

Beleidsveld	Maatschappelijke ondersteuning
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Marlous van Driel
Kenmerk	7472517
Vergaderdatum Raad	
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het Regioplan MO/BW Utrecht-stad, inclusief (I) U16-uitgangspunten, (II) U16-samenwerkingsafspraken 2020-2022 en (III) de Utrechtse koers voor onderlinge (financiële) samenwerking U16, vast te stellen met als belangrijkste punten dat:
 - a. de eerder vastgestelde regionale koers MO/BW vanaf 2021 van kracht blijft;
 - b. Utrecht-stad tenminste tot en met 2022 verantwoordelijk blijft voor de contractering en toegang van MO/BW-voorzieningen;
 - c. alle U16-gemeenten voldoende woningen voor de MOBW-doelgroep realiseren en inzetten op evenredige regionale spreiding van voorzieningen;
 - d. Utrecht-stad vanaf 2023 een rol wil blijven spelen in contractering, financiering en toegang van bovenregionale voorzieningen BW en de Daklozenopvang;
 - e. Utrecht-stad wil dat daklozen met een lichte begeleidingsbehoefte vanaf uiterlijk 2023 door de lokale gemeenten worden opgevangen en ondersteund;
 - f. [Utrecht-stad wil dat iedere gemeente investeert om zijn lokale gereedschapskist voor daklozen op orde te krijgen. Utrecht investeert tegelijkertijd in duurzame kennisoverdracht, waarbij zij ook gebruik maakt van de aanwezig kennis en expertise van ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers.](#)
 - fg. Utrecht-stad gezamenlijke spelregels wil vaststellen over het moment van overdracht/doordecentralisatie en de gezamenlijke verantwoordelijkheid bij financiële risico's.
2. Voor de transformatie en doordecentralisatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen transformatiemiddelen beschikbaar te stellen aan de vier Wmo-regio's (waaronder Utrecht-stad) conform de uitgangspunten in het Regioplan MO/BW Utrecht-stad.
3. De Reserve Plan van aanpak Maatschappelijke Opvang van 1,655 miljoen euro aan te wijzen en te hernoemen tot Reserve Transformatie en decentralisatie Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang, als transformatiemiddelen voor de transformatie en doordecentralisatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen, zoals bij beslispoint 2 beschreven.

Burgemeester en wethouder van Utrecht,

De secretaris

De burgemeester,

Samenvatting

Het Regioplan MO/BW Utrecht-stad beschrijft de Utrechtse koers voor onderlinge samenwerking in de U16 op het gebied van maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MO/BW) en, de U16 uitgangspunten en de U16 samenwerkingsafspraken voor de periode 2020-2022. Om transformatie en doordecentralisatie mogelijk te maken zijn transformatiemiddelen nodig voor de U16 gemeenten op zich goed te kunnen voorbereiden.

Context

Aanleiding

Met de decentralisaties in 2015 zijn alle gemeenten in Nederland wettelijk verantwoordelijk geworden voor beschermd wonen (BW) en de maatschappelijke opvang (MO). Deze taken worden op dit moment nog uitgevoerd door de 43 centrumgemeenten in Nederland en zij ontvangen hiervoor de financiering vanuit het Rijk. Utrecht is nu centrumgemeente voor deze taken voor alle U16-gemeenten. De U16-regio bestaat uit 16 gemeenten, die onderverdeeld zijn in 4 Wmo-regio's: Lekstroom, Utrecht-West, Utrecht Zuid-Oost en Utrecht-stad.

Regionale koers

Eind 2017 hebben de gezamenlijke U16-gemeenten de regionale koers voor de Wmo-taken maatschappelijke opvang (MO) en beschermd wonen (BW) vastgesteld. De kern hiervan is dat de U16 werkt aan een inclusieve regio en stad, waar mensen die zijn aangewezen op opvang of beschermd wonen kunnen rekenen op zorg dichtbij en op maat. Gezamenlijk willen de U16 gemeenten ervoor zorgen dat deze inwoners met (ernstige) psychische, sociale of maatschappelijke problemen voldoende worden ondersteund om zelfstandig te wonen in de wijk met ambulante begeleiding thuis ('ambulantisering') en actief te zijn in de samenleving. Bij voorkeur in de eigen woonomgeving en in de gemeente waar iemand woont.

Proces decentralisatie

Landelijk hebben het Rijk en de VNG de afspraak gemaakt om beschermd wonen stapsgewijs te decentraliseren van alle centrumgemeenten naar regiogemeenten vanaf 2022, waar de raad over is geïnformeerd in een [raadsbrief op 16 juli 2019 \(6587785\)](#). Ook is landelijk afgesproken dat maatschappelijke opvang tot tenminste 2026 bij de centrumgemeenten blijft. Aan gemeenten is gevraagd om regionaal samenwerkingsafspraken over te maken over de aanstaande decentralisatie. De U16 heeft afgesproken dat de vier Wmo-regio's eerst bepalen welke visie, uitgangspunten en randvoorwaarden voor samenwerking en financiën binnen de Wmo-regio's en met Utrecht van belang zijn. Deze uitgangspunten worden vastgelegd in de 4 (Wmo-)regioplannen in het eerste kwartaal van 2020. De 4 (Wmo-)regioplannen dienen vervolgens als bouwstenen voor het gezamenlijke Regioplan U16, welke in 2020 wordt opgesteld.

Met dit voorliggende Regioplan MO/BW Utrecht-stad stelt de Utrechtse raad het kader vast hoe Utrecht-stad (als één van de 4 Wmo-regio's) met de overige U16 gemeenten/Wmo-regio's wil samenwerken. Ook is dit Regioplan MO/BW Utrecht-stad het kader voor het lokale uitvoeringsplan voor de transformatie in Utrecht-stad, die in 2020 wordt opgesteld. Dit lokale uitvoeringsplan wordt vastgesteld door het College van B en W en geeft invulling aan 'de gereedschapskist' uit de regionale koers MO/BW. Deze 'gereedschapskist' moet zorgen dat voor alle bewoners, waar sprake is van dakloosheid of psychische problematiek, naar behoefte een integraal aanbod aan ondersteuning beschikbaar is, waarmee zij (weer) zelfstandig kunnen wonen. Bij het opstellen van het uitvoeringsplan MO/BW Utrecht-stad worden cliënten(vertegenwoordigers), zorgaanbieders, woningcorporaties en andere belanghebbenden betrokken.

Inhoud Regioplan MO/BW Utrecht-Stad

In het plan beschrijft de gemeente enerzijds de gezamenlijk door de U16-gemeenten opgestelde U16 uitgangspunten en samenwerkingsafspraken. In de U16 is afgesproken dat alle vier de Wmo-regio's deze U16 uitgangspunten en samenwerkingsafspraken opnemen in hun (Wmo-)regioplan. Anderzijds bestaat dit Regioplan MO/BW Utrecht-Stad uit uitgangspunten voor toekomstige samenwerking met de U16 vanuit het perspectief van Utrecht-stad (als gemeente, Wmo-regio én centrumgemeente) over de gewenste taakverdeling en de transitie met betrekking tot de afbouw van de centrumgemeentetaken van Utrecht en opbouw van gemeentetaken bij de U16-gemeenten.

Transformatiemiddelen

Eén van de beslispunten betreft het verstrekken van transformatiemiddelen aan de regiogemeenten. Door als Centrumgemeente Utrecht transformatiemiddelen voor 2020 en 2021 aan de U16 beschikbaar te stellen, kunnen zij zich goed voorbereiden op de toekomstige doordecentralisatie en de transformatie verder vormgeven. Utrecht ontvangt als gemeente/Wmo-regio Utrecht-stad ook een deel van deze middelen. Een belangrijk kader voor de inzet van transformatiemiddelen is dat alle U16-gemeenten voldoende woningen realiseren voor de MO/BW-doelgroep, conform de regionale afspraken. De U16 procesregisseur en de projectleiders van de 4-Wmo-regio's monitoren gezamenlijk de transformatieplannen, de inzet en de voortgang.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

Hierbij vindt u een overzicht van de belangrijkste besluiten met betrekking tot Besluitenhistorie maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16:

- **14 februari 2020** [Raadsbrief Update druk op de daklozenopvang](#)
- **25 oktober 2019** [Raadsbrief G4 brandbrief stijgende dakloosheid](#)
- **30 augustus 2019** [Raadsbrief Capaciteit nachtopvang en openstelling Stadsbrug](#)
- **16 juli 2019** [Raadsbrief Stand van zaken verdeelmodel maatschappelijke opvang en beschermd wonen](#)
- **12 juli 2019** [Raadsbrief Plan van Aanpak huisvesting en ondersteuning kwetsbare groepen](#)
- **26 juni 2019** [Raadsbrief Voorgenomen gunning aanbestedingen aanvullende zorg Wmo](#)
- **21 december 2018** [Raadsbrief Stand van zaken regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16](#)
- **27 september 2018** Vergadering gemeenteraad, agendapunt 10. Raadsbesluit '[Strategie contracteren Aanvullende Zorg Wmo vanaf 2020.](#)'
- **21 december 2017** Vergadering gemeenteraad, agendapunt 10. Raadsbesluit '[Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen](#)'.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Besispunt	
1	Het Regioplan MO/BW Utrecht-stad, inclusief (I) U16-uitgangspunten, (II) U16-samenwerkingsafspraken 2020-2022 en (III) de Utrechtse koers voor onderlinge (financiële) samenwerking U16, vast te stellen met als belangrijkste punten dat: a. de eerder vastgestelde regionale koers MO/BW vanaf 2021 van kracht blijft; b. Utrecht-stad tenminste tot en met 2022 verantwoordelijk blijft voor de contractering en toegang van MO/BW-voorzieningen; c. alle U16-gemeenten voldoende woningen voor de MOBW-doelgroep realiseren en inzetten op evenredige regionale spreiding van voorzieningen; d. Utrecht-stad vanaf 2023 een rol wil blijven spelen in contractering, financiering en toegang van bovenregionale voorzieningen BW en de Daklozenopvang; e. Utrecht-stad wil dat daklozen met een lichte begeleidingsbehoefte vanaf uiterlijk 2023 door de lokale gemeenten worden opgevangen en ondersteund; f. Utrecht-stad wil dat iedere gemeente investeert om zijn lokale gereedschapskist voor daklozen op orde te krijgen. Utrecht investeert tegelijkertijd in duurzame kennisoverdracht, waarbij zij ook gebruik maakt van de aanwezige kennis en expertise van ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers. f.g. Utrecht-stad gezamenlijke spelregels wil vaststellen over het moment van overdracht/doordecentralisatie en de gezamenlijke verantwoordelijkheid bij financiële risico's.
Argumenten	
1.1	Met deze afspraken over een geleidelijke overdracht van taken van Utrecht naar de regio, borgen de U16-gemeenten de kwaliteit en continuïteit van zorg voor cliënten. Utrecht wil dat cliënten goede zorg krijgen die past bij hun zorgvraag. Dit kan een zelfstandig beschermd thuis zijn of in een instelling met daarbij gespecialiseerde

	begeleiding, waarmee deze mensen kunnen werken aan stabilisatie en herstel. In het plan geeft de gemeente Utrecht aan hoe zij vanaf de stapsgewijze decentralisatie de taakverdeling en de transitie met betrekking tot de afbouw van de centrumgemeentetaak van Utrecht en opbouw van gemeentetaken in de regio ziet. Ook stelt Utrecht voor om gezamenlijke spelregels af te spreken over het moment van overdracht van taken. Enerzijds is het belangrijk dat de U16 gezamenlijke zorgt voor voldoende spreiding en beschikbaarheid van voorzieningen. Anderzijds is het noodzakelijk dat de regiogemeenten voldoende expertise hebben ontwikkeld en hun organisaties hebben voorbereid voor de nieuwe taken. Utrecht wil transformatiemiddelen ter beschikking stellen, zodat zij zich hierop voor kunnen bereiden.
1.2	<u>Met de verantwoordelijkheid voor contractering van bovenregionale voorzieningen beschermd wonen en daklozenopvang na 2023 kan Utrecht zorgen voor passend, gespecialiseerd aanbod voor de U16-regio.</u> Utrecht voert deze taken nu uit vanuit de centrumgemeenterol en heeft hiermee expertise opgebouwd. Ook bevinden deze voorzieningen zich voornamelijk in Utrechtstad, dus de locaties zijn een aangelegenheid van de gemeente Utrecht.
1.3	<u>Met de toegangsrol behoudt Utrecht voldoende sturing op wie toegang krijgt tot de MO/BW-maatwerkvoorzieningen waarvoor zij de contractering doet.</u> Dit geldt zowel voor de voorzieningen die Utrecht op termijn overdraagt naar de U16-gemeenten als voor de voorzieningen die Utrecht blijft contracteren namens de U-16 gemeenten. Deze voorzieningen zijn relatief duur en schaars en dit vraagt een zorgvuldige afweging in de toegang
1.4	<u>Inzet op de ondersteuning van daklozen met een lichte begeleidingsbehoefte, is het meest effectief op lokaal niveau in de gemeente waar deze inwoners vandaan komen.</u> Utrecht wil dat vanaf uiterlijk 2023 daklozen met een lichte begeleidingsbehoefte lokaal worden opgevangen en ondersteund. Als inwoners toch dakloos raken, is het voor hen het meest wenselijk om in hun eigen omgeving en in de buurt van hun netwerk te kunnen blijven.
1.5	<u>De realisatie van de lokale gereedschapskist versnelt de transformatie beschermd wonen en vergroot de kans van slagen van de transformatie. Het investeren in duurzame kennisoverdracht m.b.v. expertise van ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers is hierbij onontbeerlijk.</u>
<u>1.6.</u>	<u>De U16-uitgangspunten en samenwerkingsafspraken zijn gezamenlijk opgesteld door de U16-gemeenten.</u> In de U16 is bestuurlijk afgestemd dat de 4 (Wmo-)regio's deze gezamenlijke uitgangspunten en afspraken opnemen in hun plannen.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>Er zijn in de U16 nog onvoldoende uitstroom-/woonplekken beschikbaar.</u> Een belangrijke pijler onder de toekomstige samenwerking MO/BW is dat er voldoende betaalbare woonplekken in de U16 beschikbaar zijn voor mensen die straks beschermd thuis gaan wonen of uitstromen uit MO/BW. Hiervoor zijn in de 4 Wmo-regio's ambulantiseringafspraken gemaakt. De gemeente Utrecht ziet dat het nog niet alle regiogemeenten lukt voldoende woningen vrij te spelen. De gemeente Utrecht blijft ook komende periode de regio aanspreken op deze gezamenlijke ambulantiseringopgave en om concrete afspraken over aantallen met lokale woningcorporaties vast te leggen. Ook in Utrecht heeft het creëren van voldoende woonplekken een blijvende prioriteit. In Utrecht is voor de zomer 2019 het Plan van aanpak Huisvesting Kwetsbare Doelgroepen ondertekend door gemeente, woningcorporaties en andere betrokkenen. De raad is hier in een raadsbrief op 12 juli 2019 met kenmerk 6319720 over geïnformeerd.

1.2	<u>In het Regioplan U16 worden de afspraken tussen de U16-gemeenten op samenwerking en financiën pas definitief vastgelegd.</u>
	<u>Bij het proces om dit plan op te stellen zal ook nadrukkelijk gebruik worden gemaakt van de inzet van ervaringsdeskundigheid en de expertise van belangenbehartigers. Beiden kennen de wensen, signalen en behoeften vanuit de doelgroep als geen ander en deze expertise zal een plek krijgen in en bij de totstandkoming van het U16-regioplan.</u> Komende periode gaan de U16-gemeenten op basis van de 4 (Wmo)regioplannen verder in gesprek, om te komen tot gezamenlijke afspraken in het Regioplan U16.
Beslispunt	
2	Voor de transformatie en doordecentralisatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen Transformatiemiddelen beschikbaar te stellen aan de vier Wmo- regio's (waaronder Utrecht-stad) conform de uitgangspunten in het Regioplan MO/BW Utrecht-stad.
Argumenten	
2.1	<u>De gemeente Utrecht heeft deze middelen als centrumgemeente van het Rijk ter beschikking gekregen voor de uitvoering van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen voor de U16-gemeenten.</u>
	Vanaf 2022 wordt de gehele U16 (in stapjes) verantwoordelijk voor beschermd wonen. Utrecht heeft dan niet meer de budgetten om voor alle rechthebbende inwoners van U16 beschermd wonen te verzorgen. Hiermee krijgen alle individuele gemeenten een nieuwe taak en daarbij behorende extra middelen. Om er zeker van te zijn dat ze klaar zijn voor de nieuwe taak is het van belang dat de gemeenten in de U16-regio nu ook al middelen hebben om in de jaren 2020 en 2021 hun organisatie/stad klaar te maken. Omdat de gemeente Utrecht op dit moment als centrumgemeente als enige middelen ontvangt van het Rijk, is het logisch dat vanuit die budgetten gelden beschikbaar worden gesteld aan regiogemeenten.
2.2	<u>Een nieuwe taak vergt voorbereidingstijd en aanpassing in de organisatie van de regiogemeenten.</u>
	Het is noodzakelijk dat de U16-gemeenten onderzoek en pilots doen om te bepalen welke vormen van beschermd wonen passend zijn in hun regio en om te zorgen voor de benodigde voorzieningen en faciliteiten in de regio's. Hier kunnen zij de transformatiemiddelen voor gebruiken.
2.3	<u>Het is voor het slagen van de transformatie/decentralisatie van belang om een adequate samenwerking te hebben tussen alle regiogemeenten.</u>
	Bij een goede samenwerking is vertrouwen essentieel. Indien de gemeente Utrecht de regiogemeenten geen middelen geeft om zich klaar te maken voor hun nieuwe taak/verantwoordelijkheid, komt dit vertrouwen onder druk te staan.
Kanttekeningen/Risico's	
2.1	<u>Het bedrag van 1.655,- miljoen euro aan transformatiemiddelen is naar verwachting niet voldoende.</u>
	Om alle 16 gemeenten voldoende voor te bereiden op de nieuwe taken en verantwoordelijkheden zijn er naar verwachting meer transformatiemiddelen nodig dan er nu in de Reserve Transformatie en Decentralisatie BW/MO aanwezig zijn. Indien nodig zal het college dit betrekken bij de integrale afweging van de voorjaarsnota conform de financiële spelregels uit het coalitieakkoord.
Beslispunt	

3	De Reserve Plan van aanpak Maatschappelijke Opvang van 1,655 miljoen euro aan te wijzen en te hernoemen tot Reserve Transformatie en decentralisatie Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang, als transformatiemiddelen voor de transformatie en doordecentralisatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen, zoals bij beslispoint 2 beschreven.
Argumenten	
3.1	Het huidige doel van de Reserve Plan van aanpak Maatschappelijke opvang past binnen de doelstellingen ten aanzien de transformatie.
	De nu in te stellen reserve heeft als doel om de transformatie en decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de hele U16 regio mogelijk te maken.

Financiën

De gemeente Utrecht wil voor de Transformatiemiddelen de Reserve van het Plan van aanpak Maatschappelijke opvang hernoemen naar Reserve Transformatie en decentralisatie BW/MO. In de Reserve zit nu 1,655 miljoen euro. Het huidige doel van de Reserve Plan van aanpak Maatschappelijke opvang past binnen de doelstellingen ten aanzien deze transformatie. Naast de aanwezige middelen verwacht de gemeente aanvullend een substantieel bedrag nodig te hebben om alle 16 gemeenten klaar te maken voor de nieuwe taken en verantwoordelijkheden.

Vervolg

In 2020 gaan de U16-gemeenten op basis van de 4 (Wmo-)regioplannen in gesprek om te komen tot afspraken over samenwerking en financiën in het gezamenlijke Regioplan U16.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Regioplan MO/BW Utrecht-stad; *Utrechtse uitgangspunten voor onderlinge (financiële) samenwerking in de U16-regio voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen*

Bijlagen informatief

-